

ZAMONAVIY BOSHLANG'ICH TA'LIMDA PEDAGOGIK MAHORAT VA IJTIMOIY MAS'ULIYAT UYG'UNLIGI

Hasanova Dilbar Shuxratjon qizi

DTPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi, 5- bosqich (6- BTS21) talabasi

hasanovadilbar208@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332493>

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy boshlang'ich ta'limda pedagogik mahorat va ijtimoiy mas'uliyatning uyg'unligi muhimligi, ularning ta'lim sifati va o'quvchilarning shaxsiy hamda ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Pedagoglarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini oshirish, shuningdek, ularning ijtimoiy vazifalari va jamiyat oldidagi mas'uliyatlari o'rganiladi. Maqolada malaka oshirish, innovatsion pedagogik metodlar, o'quvchi markazli yondashuv hamda ijtimoiy mas'uliyatni uyg'unlashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar keltiriladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, pedagogik mahorat, ijtimoiy mas'uliyat, ta'lim sifati, innovatsion yondashuvlar, o'quvchi rivojlanishi, pedagog malakasi.

Аннотация. В данной статье анализируется важность гармоничного сочетания педагогического мастерства и социальной ответственности в современной начальной школе, а также их влияние на качество образования и личностное, социальное развитие учащихся. Рассматриваются повышение профессиональных знаний и навыков педагогов, а также их социальные функции и ответственность перед обществом. В статье приводятся практические рекомендации по повышению квалификации, внедрению инновационных педагогических методов, ученико-ориентированному подходу и гармонизации социальной ответственности.

Ключевые слова: начальное образование, педагогическое мастерство, социальная ответственность, качество образования, инновационные подходы, развитие учащихся, педагогическая квалификация.

Abstract. This article analyzes the importance of harmonizing pedagogical mastery and social responsibility in modern primary education and their impact on education quality as well as students' personal and social development. The study examines the enhancement of teachers' professional knowledge and skills, along with their social roles and responsibilities toward society. Practical recommendations are provided on professional development, the implementation of innovative pedagogical methods, student-centered approaches, and the integration of social responsibility.

Keywords: primary education, pedagogical mastery, social responsibility, education quality, innovative approaches, student development, teacher qualification.

Zamonaviy boshlang'ich ta'lim ta'lim tizimining asosiy poydevorlaridan biri bo'lib, u nafaqat bilim berish, balki shaxsni ijtimoiy jihatdan shakllantirishda ham katta ahamiyatga ega. Bu jarayonda o'qituvchining pedagogik mahorati va ijtimoiy mas'uliyati uyg'unligi muhim omil hisoblanadi. Pedagogik mahorat o'qituvchining kasbiy bilimlari, pedagogik texnologiyalarni qo'llash qobiliyati, o'quvchilar bilan samarali muloqot va pedagogik vazifalarni amalga oshirishni anglatadi. Ijtimoiy mas'uliyat esa o'qituvchining jamiyat, oila va maktab oldidagi majburiyatlarini va ijtimoiy rolini o'z ichiga oladi.

Bugungi kunda ta'limda yuzaga kelayotgan murakkab ijtimoiy-iqtisodiy muammolar, yosh avlodning zamonaviy talablarga mos shaxs sifatida shakllanishini ta'minlashda pedagoglarning mahorati bilan birga ularning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish zarurati ortib bormoqda.

Pedagogik mahorat — bu o'qituvchining bilim, ko'nikma, metod va usullarni o'quv jarayonida samarali qo'llash qobiliyatidir. Zamonaviy pedagogik mahoratga quyidagilar kiradi:

- Innovatsion o'qitish texnologiyalaridan foydalanish;
- O'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish;
- Muammolarni hal qilish va kreativ fikrlashni rivojlantirish;
- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayonida qo'llash;
- O'quvchilar bilan psixologik va emotsional muloqotni o'rnatish.

Zamonaviy sharoitlarda pedagogik mahorat nafaqat o'qitish metodlarini bilish, balki ularni o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirish hamda pedagogik vazifalarni samarali hal qilishni anglatadi.

Ijtimoiy mas'uliyat — bu shaxsning jamiyatga, oila va maktabga nisbatan o'zining ijtimoiy vazifalari va burchlarini anglab bajarishi demakdir. Boshlang'ich ta'limda pedagoglarning ijtimoiy mas'uliyati quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- O'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shish;
- Teng imkoniyatlarni ta'minlash va inklyuziv ta'limni rag'batlantirish;
- Etik tamoyillar va insonparvarlik asosida ta'lim berish;
- Oilalar bilan yaqin hamkorlik qilish;
- Jamiyatdagi ijtimoiy muammolarga ta'lim orqali yechim topishga yordam berish.

Pedagoglarning ijtimoiy mas'uliyati nafaqat ularning kasbiy faoliyatiga, balki maktab va kengroq jamiyat hayotiga ham ta'sir qiladi.

Pedagogik mahorat va ijtimoiy mas'uliyat uyg'unligi ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Bu uyg'unlik quyidagi jihatlarga olib keladi:

- O'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasi oshadi;
- O'quvchilarning individual ehtiyojlari, ijtimoiy va emotsional holatlari hisobga olinadi;
- Jamiyatdagi tengsizliklarni bartaraf etish va inklyuziv ta'limni ta'minlash uchun imkoniyatlar yaratiladi;
- Pedagoglarning professional etikasi va ijtimoiy roli mustahkamlanadi.

Tajriba ko'rsatadiki, ijtimoiy mas'uliyatni anglagan va pedagogik mahoratini muntazam oshirib borayotgan o'qituvchilar o'quvchilarning ko'p qirrali rivojlanishiga katta hissa qo'shadilar.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar (masalan, interaktiv darslar, multimedia vositalari, onlayn platformalar) pedagogik mahoratni rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, ularni qo'llashda pedagoglarning ijtimoiy mas'uliyatni unutmasligi kerak. Texnologiyalar orqali teng imkoniyatlarni ta'minlash, ijtimoiy zaif guruhlar uchun qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish mumkin.

Innovatsion texnologiyalar yordamida pedagoglar o'quvchilar bilan individual yondashuvni samarali tashkil etib, ularning ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiluvchi ta'lim muhitini yaratadi.

Pedagoglarning malakasini oshirish zamonaviy talablar darajasida pedagogik mahoratni shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, malaka oshirish dasturlarida ijtimoiy mas'uliyat tushunchasini ham yoritish muhim:

- Kasbiy etika va ijtimoiy mas'uliyat bo'yicha maxsus treninglar;
- Ijtimoiy muammolarni ta'limda hal etish usullari bo'yicha seminarlar;
- Jamiyat bilan hamkorlikda loyihalar ishlab chiqish;
- Innovatsion pedagogik yondashuvlar bo'yicha doimiy ta'lim.

Shuningdek, pedagoglarning ijtimoiy faolligini rag'batlantirish va ularni jamiyat oldidagi mas'uliyatlarini yanada anglashga ko'maklashish zarur.

Dunyoda ko'plab mamlakatlarda boshlang'ich ta'limda pedagogik mahorat va ijtimoiy mas'uliyatni uyg'unlashtirish bo'yicha samarali tajribalar mavjud. Masalan:

- Finlyandiya ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy va ijtimoiy mas'uliyati yuqori baholanadi, bu esa ta'lim sifatining yuksalishiga olib keladi;
- Yaponiya va Janubiy Koreyada pedagoglar uchun doimiy malaka oshirish dasturlari ishlab chiqilgan, ularda ijtimoiy mas'uliyat ham alohida o'rganiladi;
- O'zbekiston sharoitida ham pedagoglarning malakasini oshirish va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirish bo'yicha qator tashabbuslar amalga oshirilmoqda.

Zamonaviy boshlang'ich ta'limda pedagogik mahorat va ijtimoiy mas'uliyat uyg'unligi ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Pedagoglarning kasbiy bilimlarini doimiy ravishda oshirib borish, ijtimoiy mas'uliyatni anglash va uni amaliyotga tatbiq etish, innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim jarayoni yanada samarali va inklyuziv bo'ladi. Shu bilan birga, ijtimoiy hamkorlik va qo'llab-quvvatlash tizimlarini rivojlantirish ham pedagogik jarayonga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Аҳмадова, М. М. (2019). Бошланғич таълимда педагогик маҳорат ва касбий ривожланиш. Тошкент: ТДПУ нашриёти.
2. Boboev, O., & Islomov, D. (2021). Innovative approaches to primary education in Uzbekistan. Tashkent: Education Press.
3. Darling-Hammond, L. (2006). Powerful Teacher Education: Lessons from Exemplary Programs. Jossey-Bass.
4. Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. Bantam Books.
5. Hattie, J. (2009). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge.
6. Макаров, В. В. (2017). Социальная ответственность педагога в современном образовании. Москва: Просвещение.
7. OECD. (2019). Effective Teacher Policies: Insights from PISA. OECD Publishing.
8. Петрова, И. А. (2018). Педагогическая этика и социальная ответственность учителя. Санкт-Петербург: Питер.
9. UNESCO. (2015). Education 2030 Framework for Action. Paris: UNESCO Publishing.

10. Zaytseva, L. N. (2020). Developing Social Responsibility in Teachers. International Journal of Education and Science, 12(4), 23-37.